

Varelogistikk i Vestkorridoren

Varelogistikk i Vestkorridoren (ViV)

-Interkommunalt innovasjonsprosjekt for å effektivisere og optimalisere varelogistikken.

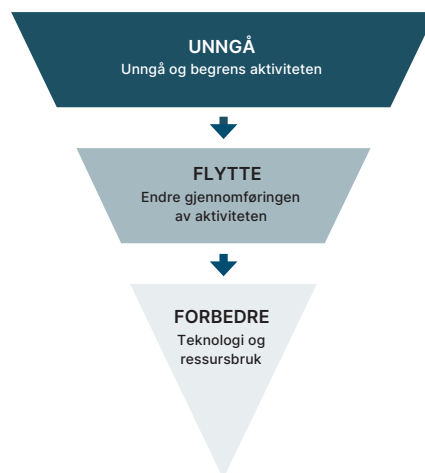
VIV-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Oslo, Drammen, Lier, Asker og Bærum, fylkeskommunene Buskerud og Akershus, samt Statens vegvesen. Prosjektperioden er 2020-2025.

Prosjektet skal redusere trafikkarbeid i varetransporten, øke trafikksikkerheten og bidra til attraktive byer og tettsteder.

Hvorfor?

Bylogistikk og varetransport er preget av lite koordinering og suboptimalisering når det gjelder distribusjon av den siste transportetappen i verdikjeden; fra terminal/lager til kunde/varemottaker. En konsekvens er mange leveranser med mange kjøretøy, lav fyllingsgrad, og dårligere trafikksikkerhet i områdene der varene skal leveres.

I arbeidet med å løse disse utfordringene, tar VIV-prosjektet utgangspunkt i UFF-rammeverket, (Unngå, Flytte, Forbedre), som ligger til grunn for offentlig transportplanlegging. Hovedmålet er å unngå transport, altså å redusere antall biler og kjørte kilometer i varetransporten.

Hva skal gjøres?

ViV-prosjektet tester derfor ulike konsepter og virkemidler, og utvikler erfaringsbasert kunnskap for hvordan vi kan redusere transportomfanget. Dette gjør vi ved å:

- effektivisere og optimalisere transport i forbindelse med innkjøp fra offentlige og private virksomheter
- koordinere og konsolidere distribusjonen mellom transportørene
- øke fyllingsgraden i vare- og lastebiler
- legge til rette for en kortere varekjede
- Utfordre eksisterende rammevilkår og regelverk for innkjøp, distribusjon og vareleveranse

VIV-prosjektet inneholder fem konsepter/delprosjekter:

1. Fornebu HUB

2. Kunnskapsgrunnlag samleterminal

3. Bærekraftig innkjøps- og forsyningskjede

4. Kortreist mat

5. Aktørnøytrale pakkeskap på hentepunkter

Målet

Målet for konseptene/delprosjektene er å lære hva som virker og ikke virker og å utvikle bærekraftige og beste-praksis løsninger som kan brukes av andre byer, kommuner og regioner, både i innland og utland.

Varelogistikk i Vestkorridoren (ViV)

-Interkommunalt innovasjonsprosjekt for å effektivisere og optimalisere varelogistikken.

VIV-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Oslo, Drammen, Lier, Asker og Bærum, fylkeskommunene Buskerud og Akershus, samt Statens vegvesen. Prosjektperioden er 2020-2025.

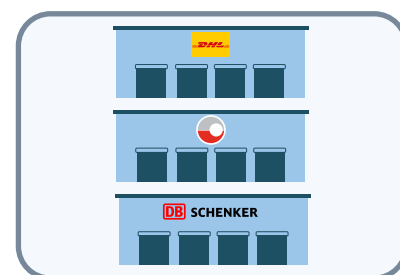
Prosjektet skal redusere trafikkarbeid i varetransporten, øke trafikksikkerheten og bidra til attraktive byer og tettsteder.

FORNEBU HUB

Pilotforsøket Fornebu HUB er Norges første samleterminal lokalisert på Fornebu i Bærum. Her samlastes varer fra flere leverandører og transportører, som så distribueres videre med nullutslippskjøretøy eller el- lastesykler. Samleterminalen driftes av transportselskapet Bytjenester AS og kan brukes av alle som skal distribuere varer i Fornebuområdet. Pilotprosjektet startet i 2022.

Hvorfor?

Mange transportører har sine egne terminaler side om side i byområder. Konsekvensen er at det blir mange kjøretøy, lite koordinerte leveranser, lavere fyllingsgrad, økte distribusjonskostnader, mer trafikk og utslipp og mindre trafikksikkerhet.

Funn og erfaringer

Piloten har avdekket at det er mange barrierer i dagens lovverk, blant annet innenfor konkurranselovgivningen, statsstøttelovgivning, trafikkregler og anskaffelsesreglementet for at samleterminaler skal bli lønnsomme. Det er utfordrende å få de store transportørene med for å levere varer til Fornebu HUB, fordi de har sin egen distribusjon og ikke ser gevinstene. Samleterminaler vil styrke konkurranseevnen til mindre transportører.

Gevinster

Fordeler for transportører:

- Redusert kjørelengde og lavere distribusjonskostnader
- Mer effektiv utnyttelse av kjøretøyparken
- Mulighet for bedre leveringsbetingelser til mottakere

Fordeler for virksomheter/varemottakere og lokalmiljøet:

- Økt forutsigbarhet i leveranser
- Færre store kjøretøy og et mer trivelig lokalsamfunn
- Mindre tid som går med til å ta imot varer

Illustrasjon: Fornebu HUB

Foreløpige resultater

En underveisevaluering fra 2024 viste:

- potensiell reduksjon i kjørte kilometer på Fornebu med opptil 63 % (KPMG, 2024)
- potensiell reduksjon i antall varekjøretøy med 67 % (KPMG, 2024)
- at Fornebu HUB har bidratt til mer effektiv og trafiksikker varelevering hos skoler, sykehjem og lokale næringslivsaktører, samt redusert stress i forbindelse med varemottak
- internasjonal interesse: HUB-en har blitt et forbildeprosjekt for bylogistikk i Europa, inkludert samarbeid med Horisont-prosjekter og forskingsmiljø

Veien videre

Pilotperioden er ferdig i 2025, og Fornebu HUB planlegges videreført på ny lokasjon basert på erfaringene fra innovasjonsprosjektet.

Varelogistikk i Vestkorridoren (ViV)

-Interkommunalt innovasjonsprosjekt for å effektivisere og optimalisere varelogistikken.

VIV-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Oslo, Drammen, Lier, Asker og Bærum, fylkeskommunene Buskerud og Akershus, samt Statens vegvesen. Prosjektperioden er 2020-2025.

Prosjektet skal redusere trafikkarbeid i varetransporten, øke trafikksikkerheten og bidra til attraktive byer og tettsteder.

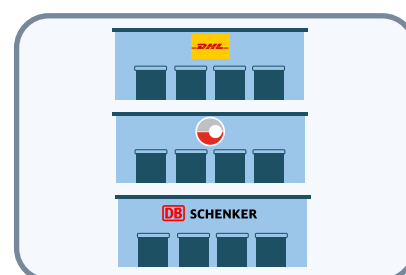
KUNNSKAPSGRUNNLAG SAMLETERMINALER

I dette delprosjektet brukes kunnskap fra Fornebu HUB-piloten, og arbeidet med videreføring i en oppskalert versjon, til å beskrive fremgangsmåter for å etablere samleterminaler. Det skal dokumenteres barrierer som kan oppstå underveis og hvordan disse kan løses.

Det finnes mange rapporter med teoretisk kunnskap om samleterminaler, men lite praktisk kunnskap om erfaringer fra gjennomføring og operativ drift. Hensikten med dette delprosjektet er å lage en beste praksis-modell for å etablere samleterminaler som kan gjenbrukes i andre kommuner.

Hvorfor?

Dagens situasjon innenfor logistikkterminaler er at de store transportørene har hver sin terminal med eksklusive rettigheter. At hver transportør har sin terminal i byområder er arealkrevende og det fører også til at distribusjonen av varer blir fragmentert, lite koordinert og mye trafikk med mye utslipp. Videre er ofte små transportører ekskludert fra å bruke disse terminalene.

Funn og resultater

- Kommunen er en viktig premissgiver og fasilitator i etablering av samleterminal
- Det finnes ulike eierskapsmodeller for samleterminal, med gode eksempler fra Stockholm og Paris
- Samarbeid med leverandører og gårdeiere er en suksessfaktor
- Samlastingssoner kan vise seg å bli et sentralt virkemiddel for samleterminal

Gevinster

- Åpne samleterminaler som kan brukes av alle transportører og distributører
- Bidrag til effektiv varelogistikk som er mindre arealkrevende og reduserer trafikk og utslipp
- Mer rettferdig konkurranse i transport- og logistikkmarkedet

Varelogistikk i Vestkorridoren (ViV)

-Interkommunalt innovasjonsprosjekt for å effektivisere og optimalisere varelogistikken.

VIV-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Oslo, Drammen, Lier, Asker og Bærum, fylkeskommunene Buskerud og Akershus, samt Statens vegvesen. Prosjektperioden er 2020-2025.

Prosjektet skal redusere trafikkarbeid i varetransporten, øke trafikksikkerheten og bidra til attraktive byer og tettsteder.

KORTREIST MAT

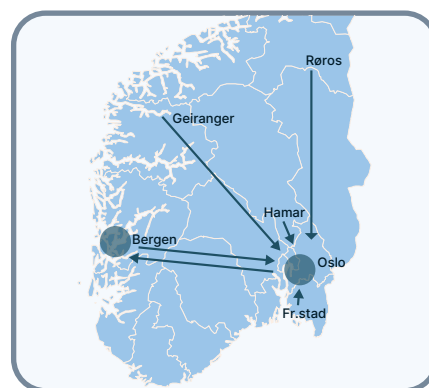
Gjennom økt offentlig og privat innkjøp av kortreist mat, vil vi styrke den lokale matproduksjonen ved å skape en desentralisert varekjede med mindre matsvinn og mindre utslipp fra transport. For å få til dette har prosjektet blant annet levert en behovsanalyse. Videre pilotes direktehandel med lokale produsenter i Lier og Bærum kommuner.

Hvorfor?

Verdikjeden for logistikk av mat er svært sentralisert og fører til lange transportetapper med mye utslipp og mye matsvinn (se figur). Denne verdikjeden bidrar i liten grad til at lokale småskalaprodusenter får levert sine produkter til markedet.

Funn og erfaringer fra behovsanalysen

- Innkjøp av kortreist mat må forankres politisk
- Det må være en mulighet for å kjøpe lokalt i rammeavtaler
- Produsenter må ha forutsigbarhet og langsiktighet i avtaler
- Infrastruktur og logistikk må være desentralisert og effektiv
- Det må være enkelt å bestille
- Både produsenter, innkjøpere og kjøkkenansatte trenger mer kunnskap og kompetanse

Gevinster

- Bedre beredskap og mindre matsvinn
- Reduserte utslipp og mindre transport
- Bedre helse, økt bevissthet om matforbruk
- Økt verdiskaping lokalt
- Bedre konkurranse i dagligvaremarkedet

Veien videre etter 2025

Prosjektet planlegges videreført som en regional matsatsning.

Varelogistikk i Vestkorridoren (ViV)

-Interkommunalt innovasjonsprosjekt for å effektivisere og optimalisere varelogistikken.

VIV-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Oslo, Drammen, Lier, Asker og Bærum, fylkeskommunene Buskerud og Akershus, samt Statens vegvesen. Prosjektperioden er 2020-2025.

Prosjektet skal redusere trafikkarbeid i varetransporten, øke trafikksikkerheten og bidra til attraktive byer og tettsteder.

BÆREKRAFTIG INNKJØPS- OG FORSYNINGSKJEDE

I dette delprosjektet skal kommunene se på hvordan de kan redusere transport og utslipp ved å gjennomgå egne anskaffelser og innkjøpspraksis. Tiltak her kan være bruk av samleterminal, sentralisert innkjøpsfunksjon, fast leveringsdag og rammeavtalelojalitet. Kommunene tester og evaluerer ulike tiltak og deler erfaringer underveis. En leveranse i dette prosjektet er å lage en kravspesifikasjon for deling av transport-data i rammeavtaler, samt et analyseverktøy for å kunne bruke dataene målrettet til å optimalisere transporten og redusere kostnader.

Hvorfor?

I større offentlige og private virksomheter er det ofte mange som kan bestille varer fra ulike leverandører. Videre har rammeavtalene med leverandørene ofte «fritt levert» som betingelse, som fører til svært mange vareleveringer fra forskjellige leverandører til en og samme varemottaker med små leveranser og nesten tomme biler.

I sum fører dette til ineffektive leveranser med store utslipp og unødvendige kostnader for transportør og ressursbruk hos mottakerne. Det er derfor behov for å øke kunnskapen og kompetansen om innkjøp og transport.

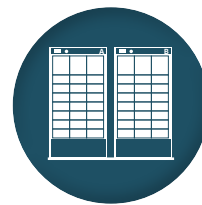
Funn og resultater

I dag bruker kommunene mye ressurser på å kutte utslipp i den aller siste transportetappen (last mile), selv om de største utslippene skjer tidligere i transportkjeden. Innkjøpsanalyser kombinert med bedre tilgang på transportdata, gir kommunene mulighet til å jobbe helhetlig med å optimalisere egen forsyningskjede. Datadrevet innsikt gjør det mulig å samarbeide med leverandører om en bestillingspraksis som reduserer transport, utslipp og lagerkostnader.

Med analyseverktøyet vil kommunene kunne overvåke viktige KPI-er (nøkkelindikatorer) som fakturakostnader, kjørte kilometer og utslipp, og antall ordre per leveranse. Med krav til datadeling i rammeavtaler, vil kommunene få en automatisert dataflyt fra leverandør og transportør, som kan kobles med data fra andre systemer og gi ny innsikt.

Gevinster

- Bedre og mer effektiv innkjøpspraksis og distribusjon ved bruk av færre ressurser hos varemottakere og færre kjørte turer fra transportør
- Redusert trafikk ved levering av varer (institusjoner, skoler etc.), bedre trafiksikkerhet
- Reduserte utslipp
- Sparte kostnader både hos transportør og hos varemottaker

Varelogistikk i Vestkorridoren (ViV)

-Interkommunalt innovasjonsprosjekt for å effektivisere og optimalisere varelogistikken.

VIV-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Oslo, Drammen, Lier, Asker og Bærum, fylkeskommunene Buskerud og Akershus, samt Statens vegvesen. Prosjektperioden er 2020-2025.

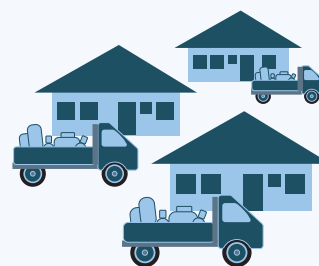
Prosjektet skal redusere trafikkarbeid i varetransporten, øke trafikksikkerheten og bidra til attraktive byer og tettsteder.

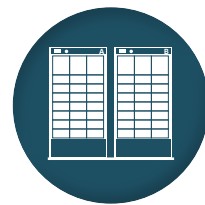
AKTØRNØYTRALE PAKKEAUTOMATER PÅ HENTEPUNKTER

Delprosjektet har som mål å redusere varetransport i forbindelse med netthandel. Transportøkonomisk institutt (TØI) har gjort en undersøkelse som viser at pakkeskap kan redusere transport fra netthandel med om lag 60 prosent. Men det forutsetter at pakkeskapene er åpne for alle transportører og kan brukes av alle. En leveranse i dette prosjektet er en pilotering av aktørnøytrale pakkebokser og pilotering i flere av kommunene i prosjektet.

Hvorfor?

Netthandelen har hatt en økning de senere årene, særlig førte korona til at netthandelen økte. Økt netthandel og retur av varer skaper mye transport og trafikk i boligområder. Pakkeskap som plasseres ved knutepunkter, i borettslag etc. har vist seg å redusere transport og trafikk, forutsatt at skapene kan brukes av alle transportører og leverandører. De er døgnapne og trenger ikke mottakere av varene. Videre kan også returvarer leveres i skapene.

Funn og erfaringer

Det finnes mange operatører som kan tilby pakkeskap som er åpne for alle distributører å bruke, på rettferdige vilkår. På en markedsdialog prosjektet gjennomførte, deltok seks aktørnøytrale tredjepartsoperatører.

Kommunaldepartementet har også bidratt med en regelverksavklaring av Plan- og bygningsloven. Det er mulig å unnta pakkeskap fra søknadsplikt dersom kommunen ønsker det.

Pakkeskap kan i alle tilfeller utplasseres midlertidig i inntil 2 år.

En undersøkelse prosjektet gjennomførte i samarbeid med Transportøkonomisk institutt og Posten, viste at innbyggere ønsker å hente pakker i boligområder, ved matbutikken, og på stasjoner eller kollektivknutepunkt. Banenor og Circle K samarbeider med prosjektet om å pilotere aktørnøytrale pakkeskap i ViV-kommunene, Lillestrøm og Nordre Follo.

Gevinster

- Kjørte kilometer fra netthandel kan reduseres med minst 60 %
- Innbyggere kan hente alle pakker på samme hentepunkt
- Alle distributører får mulighet til å utlevere pakker på hentepunkt
- Mindre hjemlevering og trafikk i boligområder
- Økt fleksibilitet og frihet for forbruker

SAMARBEIDSPARTNERE:

Oslo kommune, Drammen kommune, Lier kommune, Asker kommune, Bærum kommune, Statens vegvesen, Buskerud fylkeskommune og Akershus fylkeskommune.

